

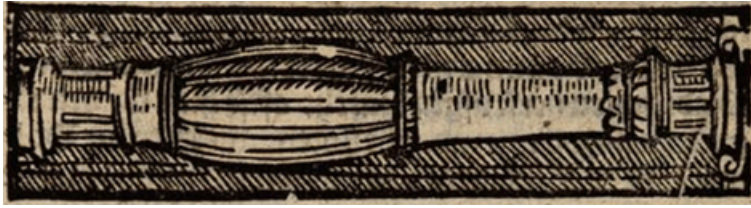
Verhael van den oproer binnen Rotterdam in Hollant, hoe dat de Arminianen zijn vergaert geweest om te preken op de Visch-markt sondach lest leden den xxi. iuly

bron

Verhael van den oproer binnen Rotterdam in Hollant, hoe dat de Arminianen zijn vergaert geweest om te preken op de Visch-markt sondach lest leden den xxi. iuly. Abraham Verhoeven, Antwerpen
1618

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/_ver082verh01_01/colofon.php

Let op: werken die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn.

Waerachtich verhael van t'ghene nu ghepasseert is binnen Rotterdam in Hollandt den xxi. Iuly 1619 tusschen de Gommaristen ende Arminianen.

Alwaer de Vrouwen met menichte by duysent zijn vergaert op de Vismert des achternoens ten een ure, ende aldaer onder den blauwen Hemel Salmen ghesonghen hebben, tot sachternoens ten vier uren.

GOede Leser, alsoo de Staten Generael der Vereenichde Nederlanden van Hollandt en Zeelandt, etc. seer strenghe Placcaten hebben doen publiceren in de selue Landen nu onlanx gheleden teghen de Leere der Arminianen, als dat hem een yeghelijck soude reguleren naer de vijf Poincten int Synode tot Dordrecht besloten, vande Gommaristen teghen de Arminianen, diemen noempt de

Remonstranten, waer ouer men ettelijcke Predicanten van de Remonstranten heeft ontboden by de Heeren vande Gommaristen, ende de Arminiaensche Predicanten heeft aefgevraecht oftse hun wilden reguleren naer d'inhoudt ghesloten wesende tot Dordrecht in de Synode, op de vijf Punten vanden woerde Godts, waer op de Arminiaensche Predicanten hebben gheantwoort datse in hun ghemoet oft Conscientie niet in t'selue en connen ghehoorsamen, aen de Synode oft besluyt van dien, waer ouer nochtans eenen Arminiaenschen Predicant, ghenaempt Hendricus Leo, de Acte vande Gommaristen heeft gheteekent, ende de Arminiaensche Leere heeft versaect ende verklaert te willen wesen ghoet Gommarist, (moghelijck om t'ghewin) is daer ghebleuen. Nv de ander Arminiaensche Predicanten niet willende ghehoorsamen aen de Gommaristen, zyn terstondt ontslaghen van hun Ampt ende Kerckelijcke diensten, ende van s'Heeren wegghen geboden binnen 24. uren te vertrecken uyt de ghevnierde Provincien, sonder daer wederom meer in te moghen comen oft keeren sonder advis vande Ho. Mo. Heeren Staten, ende gheboden gestraft te worden als Perturbateurs vande ghemeene ruste andere ten exemple, leest het Placcaet daer van zynde ghepubliceert den 5. Iulij in S'grauen-Haghe, ende was geteekent A. Ploos d'ander C. Aerssen.

Waer ouer noch een placcaet is ghedaen gheweest ende ghearresteert, ter vergaderinghe van de Hooch ghemelte Heeren Staten generael in s'Grauenhaghe den iij. Iulij. 1619. teghen de Arminianen, ende is een strenghe placcaet, maer niet eer en is ghepubliceert gheworden in de gevnieerde provintien als den 18. Iulij lestleden teghen de vergaderinghe der Arminianen waer op is ghevolcht als dat de Arminianen binnen Rotterdam wesende in eenen grooten nombre hebben een vergaderinghe ghemaect *Sondaechs* smorgens op den 21. Iulij lestleden soo mans als vrouwen en zijn buyten de stadt Rotterdam genaen op den Schiedamschen dijck buyten de Schiedamsche poorte, ende zijn daer vergaert om te preken al waer sy eenen Arminiaenschen Predicant by hun hebben ghehadt, de welcke hadde eenen grauwen hoet op t'hoofd met een gouden bandeken met eenen Reysmantel om, ende eenen ghemaecten valschen baert aen, ende stont op 2. biertonnen met een bert daer op gheleydt, ende soo preeckende, quamen de Heeren der Stadt Rotterdam ende verstoorden de Predicatie, waer over den Predicant terstont was verandert van cleeren, ende men hem niet en kenden.

Des achternoens naer middach ten een ure, vergaerden wederom een menichte Arminianen, soo Vrouwen, Mans, Ionghers, ende kinders tot Rotterdam op de Vis-marckt, alwaer sy wel sterck wir-

den ontrent de dry duysent Persoonen (d'welck een achterdencken ghaf aen veel menschen) sy meynden daer hun Predicatie te doen vande Arminiaensche Leere, ende trocken eenighe Visch-bancken wech wt den weghe, ende begosten gelijcker handt daer Salmen te singhen staende onder den blauwen Hemel, waer ouer een lanck Hollandts Wif was, in plaetse van eenen Predicant, die ordonneerden wat Salm datmen soude singhen, ende stondt te midden onder den hoop, d'welck meestendeel Vrouwen waren, waer ouer de menschen noch verghaerden by grooter menichte, terstondt quam den Sergiant Major ende hadde gheerne ghehadt met vriendschap datse souden vertrecken, segghende datse hun souden reguleren naert Placcaet van de Ho. Mo. Heeren Staten Generael, ende dat hy dat op hunlieden begeerden, waer op ettelijcke Arminiaenen ghauen voor antwoorde datse dat van gheenen sin en waeren te vertrecken, *ende* datse wilden oft begheerden Kercken te hebben alsoo wel als d'andere deden, ende songen al euen dapper, terstont dede den Major de Trommel slaen ende allen de Soldaten in hun volle gheweer comen, tot 8. Vaendelen toe, de welke acht voorschreuen Vaendelen zyn ghemarcheert naer de Visch-marckt toe in hun volle Wapenen, al pijpende ende Trommelende, waer van de andere niet vervaert en waren, ende de Soldaten comende op de vis-marckt sloegen ter-

stondt eenen Rinck rontsomme de Arminianen, ende stelden hun in slach-oorden, maer en misdeden niemant niet, verwachtende wat datter van soude moghen comen, de Arminiaenen en hielden niet oppe van Salmen te singhen, ende doort'ghetier so werdt ghecommandeert vant lanck Wijff dat te midden stondt datmen eenen Salm soude tweemaal singen, d'welck soo ghedaen wirdt, dit duerde van den een ure af tot sachternoens ten vier uren, t'volck wasser met dusenden, de Nieu brugghe met de andere brugghe teghen ouer stont vol volckx, men verwachtten allen oogenblick eenen Allarm, oft beroerte de deuren van de Borgherije ginghen alle neen open ende toe, de Soldaten stonden alle stille als Lammeren, sy en wisten niet wat dencken oftse souden moeten vechten oft steruen, alst vier uren was ende de Arminiaenen ghenoech hadden gesonghen, soo vertroc een yeghelijck stillekens van selfs naer huys, waer ouer des anderen daechs vele werden ghekalengiert ende in de Boete gheslaghen, wtwijsende het leste strenghe Placcaet teghen d'Arminiaenen ghepubliceert den xvij. Iulij lestleden, als datse hun alle stil moeten houden, ende dat in eenighe vergaderinghe van d'Arminianen t'zy geleydt oft by occasie en sal moghen leeren, uytlegghen, voorlesen, singhen Sacramenten administreren, oft eenighe oeffeninghe ten fijne van saecken als voren sal moghen doen,

nochte huysen, schuyren, spijckers, bergen, velden, schuyten, schepen, oft andere plaetsen daer toe leenen oft verhueren, op pene van hun Offitien, Ampten, Bedieninghen, Digniteyten, Bewinthebberschappen, Tractementen, Pensioenen, oft Mayorschappen te verliesen, ende noch te verbeuren een boete van dry hondert guldens, ende voorts arbitralijcken sullen worden ghecorrigeert, dit is t'principaelste datter nu in Hollandt gheschiet is.

Binnen Campen hebben de Arminianen oock willen kercken hebben, waer op datse Soldaeten hebben in garnisoen in de stadt ghekreghen ende tot Alck-maer hebbense publijck ghepreeckt, segghende datse in hun ghemoedt niet en willen bedwongen wesen, soo voorts op diuersche plaetsen, hoet vergaen sal wilt ons den tyt leeren, vaert wel.

